

Θεατρικά μεγέθη

ΟΠΩΣ φαίνεται, η φετινή σεζόν θα είναι ακόμα πιο πλούσια σ' ό,τι αφορά τον αριθμό των θεατρικών παραγωγών από τα υφιστάμενα, τα νεοεμφανιζόμενα και τα εισαγόμενα σχήματα. Στην προσπάθεια να διατυπώνω απόψεις για τα περισσότερα απ' αυτά θα μοιράζω μερικές φορές τη στίλν, είτε βρίσκοντας (όχι εφευρίσκοντας) κάποιο κριτήριο σύγκρισης μεταξύ των παραγωγών στις οποίες θα αναφέρομαι για μια παράλληλη ανάλυση, είτε στριμώνοντας τα σημειώματα σε μια απλή γειτονική σχέση.

Οι δύο παραστάσεις που μας ήρθαν το Σεπτέμβριο από την Ελλάδα, φαινομενικά ασύγκριτες λόγω ποσοτικών μεγεθών, δίνουν αφορμή για σκέψεις πάνω στο θέμα της μετρησιμότητας των καθαρά θεατρικών αξιών. Μιλώ για την υπερπαραγωγή του Εθνικού Θεάτρου «Σκπνοβάτες» (Φεστιβάλ «Κύπρια») και τις «Παραλογές ή Μικρές καθημερινές τραγωδίες» της Εταιρείας Θεάτρου Sforaris (Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου).

Οι «Σκπνοβάτες» είναι υπερπαραγωγή όχι μόνο λόγω του πολυάριθμου θιάσου. Τα τριάντα άτομα της ομάδας δε χωρίζονται σε απρόσωπο χορό και πρωταγωνιστές, ο καθένας έχει δύο-τρεις ρόλους και κυριαρχεί σε δύο-τρεις σκηνές. Η υποκριτική ομάδα περιλαμβάνει ονόματα το καθένα από τα οποία θα μπορούσε να στηρίξει ξεχωριστό θεατρικό εγχείρημα,

όπως οι Ελένη Κοκκίδου, Σοφία Φιλίππιδου, Λαέρτης Μαλκότοσης, Νίκος Κουρής, Τάνια Τρύπη, κ.α., κ.α., γεγονός που κάνει την παράσταση πολυεσπακή και ενδυναμώνει την αίσθηση του ασυνήθιστου μεγέθους της παραγωγής. Η μορφή της αναπαράστασης των θεατρικών αγώνων που δόθηκε στην παράσταση από το σκπνοθέτη Σταμάτη Φασουλή τριπλασιάζει το δρώμενο, καθώς στη σκηνή ανταγωνίζονται τρία υποσύνολα, τρεις θιάσοι, από την Αττική, τη Νότια Ιταλία και τη Φρυγία. Τα αποσπάσματα του κειμένου της παράστασης αντλήθηκαν από δεκαέξι θεατρικά και ποιητικά κείμενα, από τους Ορφικούς Ύμνους μέχρι τον Σένεκα, από τον Αισχύλο μέχρι τον Λουκιανό, έτσι η παραγωγή τροφοδοτείται από πολλές ενεργειακές πηγές. Τα τόσο διαφορετικά μεταξύ τους στο ήθος και ύφος ενεργειακά ρεύματα διασταυρώνονται, αναμειγνύονται, δημιουργούν ισχυρή εσωτερική κίνηση. Οι τραγωδίες κοιτάζονται σε καθρέφτες των φλυάκων, των σαπρικών παραμορφώσεων των υψηλών πλοκών και χαρακτήρων. Και ως γνωστόν, η χρήση των καθρεφτών πάντα μεγαλώνει το χώρο. Η βακχεύουσα μουσική του Θοδωρή Οικονόμου, οι μαζικές χορογραφίες του Φωκά Ευαγγελινού, τα σκπνικά του Μανόλη Παντελιδάκη που δημιουργούν την εντύπωση θεάτρου εν θεάτρω, τα κοστούμια της Ντένης Βασιλιώτη που στη θέση της τραγικής και κωμικής κυριολεξίας προτείνουν την υπερβολή της παρωδίας, όλα τα στοιχεία της παραγωγής συμβάλλουν στη μεγέθυνση του τελικού προϊόντος. Και όλα λει-

τουργούν σύμφωνα με το μεγαλεπήβολο σχέδιο του Σταμάτη Φασουλή, να οργανώσει τη γιορτή του θεάτρου στη δική μας εποχή των μικρών μεγεθών, όταν οι θεοί-προστάτες του πέθαναν, ν' αποδείξει ότι εκείνοι και εμείς, οι δημιουργοί και οι θεατές, μπορούμε να κρατήσουμε το θέατρο στα μεγέθη που του ταιριάζουν.

Όμως η υπερβολή ποτέ δεν ήταν συνώνυμο του πραγματικού μεγέθους. Υπήρχαν αρκετοί παράγοντες που βάραιναν την προσπάθεια της πολυμελούς ομάδας δημιουργών. Η δραματοποιημένη αναδρομή στην ιστορία του θεάτρου έμοιαζε με τη θεατρική διασκευή της «Ιστορίας της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας» του Albin Lesky. Τα αυθεντικά αποσπάσματα από τις τραγωδίες του Αισχύλου, του Ευριπίδη, του Σένεκα, τελικά χρησίμευαν μόνο ως αφορμή για τη σαπρική τους περιφρασση στους φλύακες. Αλλά αυτό μετέτρεπε τα τραγικά στιγμιότυπα σε θεατρικά άγονα πεδία. Τα επιμέρους συνθετικά δεν ήταν αρκετά επιμελημένα, επειδή πρώτη σημασία είχε το μέγεθος όλου του οικοδομήματος.

Η Εταιρεία Θεάτρου Sforaris παρουσίασε στην Αξιοθέα μια παραγωγή βασισμένη σε τέσσερις παραλογές («Η μάνα η Φόνισσα», «Της σκοτωμένης», «Τα αγαπημένα αδέρφια και η κακή γυναίκα», «Η γυναί-

κα βοσκό» και στην ποίηση του Τάσου Λειβαδίτη. Ήμουν πολύ επιφυλακτική με το τολμηρό εγχείρημα του Γιάννη Καλαβριανού που υπογράφει τη δραματουργική επεξεργασία και τη σκπνοθεσία της παράστασης. Τα τελευταία χρόνια οι εντυπωσιακοί συνδυασμοί κομματιασμένων ετερογενών κειμένων, ειδικά σε παραστάσεις επινοημένου θεάτρου, συχνά αποτελούν προϊόν μη τεκμηριωμένων συνειρμών της δημιουργικής ομάδας. Πιστεύω στο λόγο και προσωπικά αντιστέκομαι στην υποβάθμιση του σε επίπεδο αφορμής για το θεατρικό δρώμενο. Όμως η παράσταση «Παραλογές ή Μικρές καθημερινές τραγωδίες» παρακολούθησε τη ροή των ανθρωπίνων φόβων και αγωνιών, των πιο αρχέγονων ανθρώπων συναισθημάτων, από τις αρχαίες τους καταβολές στα δημοτικά τραγούδια, μέχρι τις σύγχρονες τους εκφράσεις στα ποιήματα του Λειβαδίτη. Προσπαθώντας να εξετάσω με βάση το δικό μου προσωπικό αισθητήριο τους αισθητικούς και ψυχολογικούς συλλογισμούς της παράστασης, το χρονικό και στιλιστικό συγκεκριισμό που επιχειρεί ο Γιάννης Καλαβρινός, δεν ανακάλυψα ούτε χάσματα, ούτε παρατραβηγμένες συνδέσεις. Πείσθηκα. Η τόσο μικρή, σε αριθμό και ηλικία, ομάδα ηθοποιών (Κίκα Γεωργίου, Άννα Ελεφάντη, Χριστίνα Μαξούρη, Αναστασία Μποζοπούλου, Βασιλική Σαραντοπούλου) συνδύαζαν απλότητα και βάθος, εκφραστικότητα και σεβασμό στο λόγο που τους εμπιστευτηκε ο σκπνοθέτης. Η παραγωγή που έφερνε τη λέξη «μικρές» στον τίτλο της, ακουμπούσε μεγάλες θεατρικές αξίες.

Θέατρο

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ